

bende ny lov ville formentlig medføre væsentlige om-lægninger af denne struktur.«

2.2. *Voldgiftslovens regler*

2.2.1. *Anvendelsesområde*

Voldgiftsloven finder som udgangspunkt anvendelse på enhver form for voldgift, som ikke ved anden lov er henlagt til specielle voldgiftsretter. Voldgiftsloven finder dog ikke anvendelse på faglig voldgift, dvs. voldgift, som i henhold til en kollektiv overenskomst eller arbejdsretslovens § 22 behandles efter »Norm for behandling af faglig strid«, der er vedtaget af Fællesudvalget af 17. august 1908, eller tilsvarende regler i kollektiv overenskomst, jf. voldgiftslovens § 11.

Voldgiftsloven omfatter både institutionel voldgift og ad hoc-voldgift.

Ved institutionel voldgift forstås, at en tvist afgøres af en voldgiftsret nedsat gennem en fast voldgiftsinstitution, i Danmark eksempelvis Det Danske Voldgiftsinstitut eller Voldgiftsnævnet for Bygge- og Anlægsvirksomhed. Den faste voldgiftsinstitution medvirker typisk ved voldgiftsrettens etablering og under voldgiftssagen, der som regel følger det pågældende instituts procesregler for voldgiftssager. Den væsentligste fordel ved institutionel voldgift er, at sagen er i faste rammer, navnlig fordi den pågældende voldgiftsinstitutions procesregler gælder i det omfang, parterne ikke har fraveget dem.

Ved ad hoc-voldgift forstås, at parterne i en konkret tvist etablerer en voldgiftsret på eget initiativ og uden nogen tilknytning til eller assistance fra en fast voldgiftsinstitution. Begrundelsen for at vælge ad hoc-voldgift kan bl.a. være omkostningsmæssige forhold, fordi parterne ved ad hoc-voldgift selv kan bestemme, hvordan sagsomkostningerne skal fastsættes og fordeles. En anden grund til at vælge ad hoc-voldgift kan være, at de processuelle rammer kan fastsættes fuldt ud på baggrund af parternes behov og tvistens genstand i den konkrete sag. Mens proceduren ved institutionel voldgift som udgangspunkt er fastlagt på forhånd i den valgte institutions procesregler, har parterne ved ad hoc-voldgift større mulighed for at »skræddersy« procesgrundlaget. Typisk enes parterne om, hvilke processuelle regler der skal gælde for sagen, eller de overlader det til voldgiftsretten selv at fastsætte det processuelle grundlag for sagsbehandlingen. Der er i øvrigt intet til hinder for, at parterne aftaler, at en bestemt institutions procesregler, eventuelt med visse aftalte begrænsninger, skal gælde for sagen.

2.2.2. *Voldgiftsaftalen*

En voldgiftsaftale er en aftale om, at en bestemt tvist eller eventuelle fremtidige tvister i et bestemt retsforhold ikke skal løses af domstolene, men derimod af en voldgiftsret. Voldgift er således karakteriseret ved, at parterne i stedet for at gå til domstolene nedsætter en privat ret, voldgiftsretten, som afgør tvisten med bindende virkning for parterne. Voldgiftsretten kan enten etableres gennem en voldgiftsinstitution (institutionel voldgift) eller på et selvstændigt grundlag (ad hoc-voldgift), jf. pkt. 2.2.1 ovenfor.

Voldgiftslovens § 1, stk. 1, indeholder en grundlæggende regel om voldgift, hvorefter retssag om tvister, der efter aftale mellem parterne skal afgøres ved voldgift, efter påstand skal afvises fra domstolene. Bestemmelsen fastslår, at domstolene ikke har kompetence til at afgøre en tvist, som efter en gyldig aftale mellem parterne skal afgøres ved voldgift. Anlægges der på trods af voldgiftsaftalen retssag, afviser retten efter sagsøgte påstand sagen.

Hverken voldgiftslovens § 1, stk. 1, eller dansk ret i øvrigt stiller formkrav til voldgiftsaftaler. Voldgiftsaftaler kan således principielt indgås mundtligt. I praksis indgås voldgiftsaftaler dog altid skriftligt eller mundtligt med en skriftlig bekræftelse.

Om en voldgiftsaftale er indgået, og om den er gyldig, bedømmes efter almindelige aftaleretlige regler og principper. Hertil kommer dog den ulovfæstede såkaldte separabilitetsdoktrin (»Doctrine of Separability«), hvorefter den kontrakt, som voldgiftsaftalen typisk indgår i, og selve voldgiftsaftalen betragtes som to selvstændige aftaler, der fastlægger henholdsvis parternes materielle og processuelle retsstilling. Doktrinen indebærer, at den ene aftales ugyldighed ikke i sig selv medfører den andens ugyldighed. En voldgiftsaftale i en kontrakt kan derfor efter omstændighederne håndhæves, selv om den ene part ikke måtte være bundet af kontrakten i øvrigt.

Der er i retspraksis opstillet et krav om, at voldgiftsaftalen skal være begrænset til et bestemt retsforhold, dvs. enten en allerede opstået tvist eller fremtidige tvister i anledning af et bestemt retsforhold.

2.2.3. *Voldgiftsaftalens ugyldighed*

En anden grundlæggende regel er voldgiftslovens § 1, stk. 2, om voldgiftsaftalens ugyldighed. Efter bestemmelsen er en voldgiftsaftale ugyldig, såfremt tvisten efter sin art ikke kan afgøres ved voldgift (pkt. 2.2.3.1 nedenfor), eller aftalen foreskriver en sammensætning af voldgiftsretten eller en sagsbehandling, som ikke er betryggende for parterne eller en af disse (pkt. 2.2.3.2 nedenfor). Bestemmelsen fastslår